

Lieta C-181/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 25. februāris

Iesniedzējtiesa:

Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 14. februāris

Prasītājs un apelācijas tiesvedībā – atbildētājs:

JD

Atbildētājs un apelācijas tiesvedībā – prasītājs:

Jobcenter Krefeld – pārsūdzības iestāde

Pamatlietas priekšmets

Personu, kurām saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu ir uzturēšanās tiesības Vācijā, tiesības uz pamata nodrošinājuma pabalstiem atbilstoši *Sozialgesetzbuch Zweites Buch* [Sociālā nodrošinājuma kodeksa II daļai] – *Grundsicherung für Arbeitsuchende* [Pamata sociālais nodrošinājums darba meklētājiem] (turpmāk tekstā – “*SGB II*”)

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

LESD 18. pantā noteiktā nediskriminācijas principa interpretācija, skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 492/2011 7. pantu un 10. vai 4. pantu;

Sociālās priekšrocības termina interpretācija Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē;

Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta piemērošanas jomas interpretācija;

Juridiskais pamats: LESD 267. pants.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Savienības pilsoņu, kuriem ir uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu, izslēgšana no sociālās palīdzības pabalstu saņemšanas Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē ir saderīga ar LESD 18. pantā noteikto nediskriminācijas principu, skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 492/2011 10. un 7. pantu?

a) Vai sociālās palīdzības pabalsts Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta nozīmē ir sociāla priekšrocība Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē?

b) Vai Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā paredzētais ierobežojums attiecas uz nediskriminācijas principu, kas noteikts LESD 18. pantā, skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu un 7. pantu?

2. Vai Savienības pilsoņu izslēgšana no īpašu no iemaksām neatkarīgu naudas pabalstu saņemšanas Regulas Nr. 883/2004 3. panta 3. punkta, 70. panta 2. punkta izpratnē ir saderīga ar nediskriminācijas principu, kas noteikts LESD 18. pantā, skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantu, ja viņiem ir uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu un viņi ir iekļauti sociālā nodrošinājuma vai ģimenes pabalstu sistēmā Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta izpratnē?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV 2011, L 141, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/589 (2016. gada 13. aprīlis) (OV 2016, L 107, 1. lpp.), 7. pants un 10. pants;

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.), 4. pants;

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Eiropas Savienības pilsoņu un to ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), 4. pants.

Atbilstošās valsts tiesību normas

SGB II – Pamata sociālais nodrošinājums darba meklētājiem, 7. un 9. pants;

Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern [Likums par Eiropas Savienības pilsoņu vispārējo pārvietošanās brīvību] (turpmāk tekstā – “*FreizügG/EU*”), 2. un 3. pants.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs pieprasa sev un savām divām meitām, kas dzimušas 2005. un 2010. gadā, (papildu) pamata nodrošinājuma pabalstus atbilstoši *SGB II*, laikposmam no 2017. gada 8. jūnija līdz 31. decembrim (turpmāk tekstā – “strādīgais laikposms”).
- 2 Prasītājs ir 1985. gadā dzimis Polijas valstspiederīgais, kas bija precējies ar Polijas valstspiederīgo. Laulātajam pārim ir kopīgi bērni, 2005. gadā dzimusi meita un 2010. gadā dzimusi meita. Kopš 2012.–2013. gada prasītājs dzīvoja atsevišķi no savas sievas. 2019. gada janvārī laulība tika šķirta. 2012. gada beigās/2013. gada sākumā ģimene pārcēlās no Nīderlandes uz Vāciju. Prasītājs un abas viņa meitas no 2013. gada 10. janvāra līdz 2014. gada 31. jūlijam bija deklarēti E/Vācijā. Viņa sieva laikposmā no 2013. gada 10. janvāra līdz 2016. gada 8. aprīlim bija deklarēta E/Vācijā. Pēc pārcelšanās uz Vāciju prasītāja sieva līdz 2016. gada 22. februārim strādāja pie Nīderlandes darba devēja Nīderlandē un pēc tam tajā pašā gadā pārcēlās uz Poliju.
- 3 Kopš 2014. gada 22. oktobra prasītājs un abas meitas bija deklarēti Ki/Vācijā. 2014. gada 11. decembrī jaunākā meita pārcēlās uz dzīvi pie mātes. Kopš 2015. gada 27. februāra prasītājs un viņa vecākā meita bija deklarēti ar kopēju adresi K/Vācijā, un kopš 2015. gada 14. septembra tur deklarēta arī jaunākā meita.
- 4 Kopš 2016. gada 1. augusta vecākā meita apmeklēja sākumskolas 4. klasi, kopš 2017. gada 1. augusta – 5. klasi vispārīzglītojoša novirziena pamatskolā. Kopš 2016. gada 1. augusta jaunākā meita pastāvīgi apmeklēja sākumskolu.
- 5 Prasītājs pastāvīgi saņem bērnu pabalstu par jaunāko meitu kopš 2016. gada janvāra un par vecāko meitu kopš 2016. gada marta. Pilsēta K saskaņā ar *Unterhaltsvorschussgesetz* [Likumu par uztura avansu piešķiršanu] (*UhVorschG*) piešķir prasītājam uzturlīdzekļus par vecāko meitu laikposmā no 2015. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 28. oktobrim, kā arī par jaunāko meitu pastāvīgi laikposmā no 2015. gada 1. oktobra.
- 6 No 2009. gada līdz 2011. gadam prasītājs strādāja algotu darbu Nīderlandē. Laikposmā no 2013. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 5. martam prasītājs nav strādājis algotu darbu un nav bijis pašnodarbināts. Laikposmā no 2015. gada 6. marta līdz 2015. gada 1. septembrim viņš strādāja kā atslēdznieka palīgs vācu darbaspēka nodrošināšanas uzņēmumā, maksāja nodokļus un veica sociālās apdrošināšanas iemaksas.
- 7 No 2016. gada 18. janvāra līdz 31. oktobrim prasītājs strādāja pilna laika darbu kā ražošanas darbinieks, maksāja nodokļus un veica sociālās apdrošināšanas iemaksas. Laikposmā no 2016. gada 4. oktobra līdz 7. decembrim prasītājs bija

darba nespējīgs. Laikposmā no 2016. gada 4. oktobra līdz 29. oktobrim viņš darba nespējas dēļ no darba devējas saņēma apmaksātu slimības atvaļinājumu, un pēc tam laikposmā no 2016. gada 30. oktobra līdz 7. decembrim saņēma slimības pabalstu veselības apdrošināšanas sistēmas ietvaros.

- 8 Laikposmā no 2017. gada 23. februāra līdz 12. aprīlim un no 2017. gada 12. jūnija līdz 23. oktobrim prasītājs saņēma bezdarbnieka pabalstu no *Bundesagentur für Arbeit* [Federālās nodarbinātības aģentūras]. 2018. gada 2. janvārī prasītājs sāka strādāt pilna laika algotu darbu.
- 9 Laikposmā no 2016. gada 1. septembra līdz 2017. gada 7. jūnijam prasītājs un viņa abas meitas saņēma pamata nodrošinājuma pabalstus saskaņā ar *SGB II*. 2017. gada jūnijā prasītājs lūdza turpināt piešķirt pamata nodrošinājuma pabalstus viņam un viņa abām meitām. Atbildētājs noraidīja šo pieteikumu ar 2017. gada 13. jūnija lēmumu. Pēc tam, kad prasītāja iesniegtā sūdzība par minēto lēmumu tika noraidīta ar 2017. gada 27. jūlija lēmumu par sūdzību, prasītājs vērsās ar prasību *Sozialgericht Düsseldorf* [Diseldorfas Sociālo lietu tiesā] (Vācija), kurā viņš lūdza uzdot atbildētājam piešķirt viņam un viņa abām meitām pamata nodrošinājuma pabalstus par strīdīgo laikposmu saskaņā ar *SGB II*.
- 10 *Sozialgericht Düsseldorf* apmierināja prasību ar 2018. gada 8. maija spriedumu. Atbildētājs par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 11 Prasītājs un viņa abas meitas strīdīgajā laikposmā atbilda nosacījumiem, kas izvirzīti tiesībām saņemt pamata nodrošinājuma pabalstus saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punktu. It īpaši strīdīgajā laikposmā viņi bija trūcīgi *SGB II* 7. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. apakšpunkta un 9. panta izpratnē, jo viņu ienākumi šajā laikposmā (bezdarbnieka pabalsts vai bērnu pabalsts un uztura maksājumu avanss) nesedza viņu vajadzības *SGB II* izpratnē.
- 12 Tomēr prasītājam un viņa abām meitām tiesības uz pabalstiem apstrīdētajā laikposmā ir liegtas saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma c) apakšpunktu. Saskaņā ar šo tiesību normu ārvalstnieki un ārvalstnieces, kuru uzturēšanās tiesības izriet no Regulas Nr. 492/2011 10. panta, ir izslēgti no pamata nodrošinājuma pabalstu saņemšanas atbilstoši *SGB II*.
- 13 Strīdīgajā laikposmā prasītāja meitām bija autonomas, proti, no viņu vecākiem neatkarīgas uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu (skat. spriedumus, 2016. gada 30. jūnijs, NA, C-115/15, EU:C:2016:487; 2013. gada 13. jūnijs, *Hadj Ahmed*, C-45/12, EU:C:2013:390, 2013. gada 8. maijs, *Alarape* un *Tijani*, C-529/11, EU:C:2013:290; 2012. gada 14. jūnijs, Komisija/Nīderlande, C-542/09, EU:C:2012:346, 2012. gada 6. septembris, *L. Czop* un *Punakova*, C-147/11 un C-148/11, EU:C:2012:538, kā arī, 2010. gada 23. februāris, *Ibrahim* un *Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, un *Teixeira*, C-480/08, EU:C:2010:83). Tas tādēļ, ka viņas bija kādreizējā

(migrējošā) darba ņēmēja nepilngadīgi bērni un apguva vispārējo izglītību Regulas Nr. 492/2011 10. panta izpratnē.

- 14 Prasītāja uzturēšanās tiesības strīdīgajā laikposmā izrietēja no šīm abu meitu uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Regulas 492/2011 10. pantu, jo viņa faktiskajā aizgādībā bija abi bērni (skat. iepriekš 13. punktā minēto judikatūru).
- 15 Strīdīgajā laikposmā prasītājam un viņa meitām – atšķirībā no laikposma no 2016. gada 1. septembra līdz 2017. gada 7. jūnijam, kurā viņiem tika piešķirti pamata nodrošinājuma pabalsti, – nebija uzturēšanās tiesību pamatojoties uz *FreizügG/EU* 2. un 3. pantu.
- 16 Tāpēc jājautā un šīs lietas izspriešanai būtiski ir noskaidrot, vai personu, kuru uzturēšanās tiesības izriet no Regulas Nr. 492/2011 10. panta, izslēgšana no pabalstu saņēmēju loka saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunktu ir pretrunā Savienības tiesību normām. Valsts tiesu judikatūrā pastāv domstarpības, vai izslēgšana no pabalstu saņēmēju loka saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunktu ir pretrunā LESD 18. pantā noteiktajam nediskriminācijas principam, skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu un 7. pantu, kā arī skatot to kopsakarā ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantu, un tādējādi, ņemot vērā Eiropas tiesību aktu piemērošanas prioritāti, tai nav iedarbības.

Par pirmo jautājumu

Par 1. jautājuma a) daļu

- 17 *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunktā ir paredzēts izslēgt Savienības pilsoņus, kuru uzturēšanās tiesības izriet no Regulas Nr. 492/2011 10. panta, no sociālās palīdzības pabalstu saņemšanas Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē. Pamata nodrošinājuma pabalsti atbilstoši *SGB II* ir sociālās palīdzības pabalsti Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē un īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 3. punkta, 70. panta 2. punkta izpratnē (spriedumi, 2016. gada 25. februāris, *Garcia-Nieto*, C-299/14, EU:C:2016:114, 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, un, 2014. gada 11. novembris, *Dano*, C-333/13, ECLI:EU:C:2014:2358). Tie ir paredzēti, lai segtu uzturēšanas izmaksas bērniem un viņu vecākiem.
- 18 Iesniedzējtiesa uzskata, ka sociālās palīdzības pabalsti Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē un īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 3. punkta, un 70. panta 2. punkta izpratnē, kas paredzēti iztikas līdzekļu nodrošināšanai bērnam un vecākam, kura faktiskajā aizgādībā bērns atrodas, vispārējās vai profesionālās izglītības iegūšanas periodā, veido sociālas priekšrocības Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē, pat ja sociālās palīdzības pabalstu saņemšanai netiek izvirzīts priekšnosacījums, ka

bērnam ir jāapmeklē izglītības iestāde. Direktīvas 2007/38 24. panta 2. punkta izpratnē nav nepieciešams sociālās palīdzības pabalstus saistīt ar mācībām.

Par 1. jautājuma b) daļu

- 19 Ja sociālās palīdzības pabalsti Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, kas paredzēti, lai nodrošinātu iztikas līdzekļus bērnam un vecākam, kura faktiskajā aizgādībā bērns atrodas, bez īpašas norādes par mācībām, veido sociālas priekšrocības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktu, tad, iesniedzējtiesas ieskatā, ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunkta noteikumu tiek pārkāpts nediskriminācijas princips, kas izriet no Regulas Nr. 492/2011 10. panta, skatot to kopsakarā ar 7. pantu, un tādējādi šis *SGB II* noteikums nav piemērojams.
- 20 Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai gan priekšgājējas Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta un 12. panta noteikumi ir identiski Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktam un 10. pantam, tiem ir atšķirīga *ratione personae* piemērošanas joma. Tomēr abos šajos noteikumos identiskā veidā paredz vispārīgu noteikumu, kas izglītības jomā liek ikvienai dalībvalstij nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret tās pilsoņiem un to darba ņēmēju bērniem, kas ir citas dalībvalsts pilsoņi un ir apmetušies uz dzīvi tās teritorijā (spriedums, 2012. gada 14. jūnijs, Komisija/Nīderlande, C-542/09, EU:C:2012:346). Saskaņā ar to nav pieļaujams sociālo priekšrocību saņemšanu diferencēt atkarībā no valstspiederības. Tas attiecas gan uz uzņemšanas nosacījumiem, gan uz visām priekšrocībām, kas tiek piešķirtas ar mērķi veicināt dalību mācībās. Tiesa savā judikatūrā līdz šim nav nošķīrusi mācību izmaksas no uzturēšanas izmaksām (skat. attiecībā uz studiju pabalstiem spriedumu, 2016. gada 14. decembris, *Bragança Linares Verruga* u. c., C-238/15, EU:C:2016:949). Šis vienlīdzīgas attieksmes princips attiecas arī uz vecāku, kuram ir aizgādības tiesības, un kura uzturēšanās tiesības izriet no viņa bērna uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu. Uzturēšanās tiesības pastāv neatkarīgi no tā, vai vecākam ir pietiekami līdzekļi uzturēšanas izmaksu segšanai, pietiekams veselības apdrošināšanas segums vai pastāv citi uzturēšanas ierobežojoši noteikumi (spriedumi, 2010. gada 23. februāris, *Ibrahim* un *Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, un *Teixeira* C-480/08, EU:C:2010:83).
- 21 Izslēgšana no pabalstu saņēmēju loka saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunktu ir saistīta ar prasītāja valstspiederību – ārvalstnieci vai ārvalstnieku. Tādējādi runa ir par netiešu diskrimināciju. Valsts tiesu judikatūrā pastāv pretrunas, vai Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā noteiktais ierobežojums (šajā ziņā skat. spriedumus, 2016. gada 25. februāris, *Garcia-Nieto*, C-299/14, EU:C:2016:114, 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, un 2014. gada 11. novembris, *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358) attiecībā uz Savienības pilsoņiem, kuriem uzturēšanās tiesības izriet no Regulas Nr. 492/2011 10. panta, ir piemērojams tieši vai pēc analogijas un attaisno šo personu loka izslēgšanu no sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju loka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta nozīmē.

- 22 Vācijas likumdevējs ir pamatojis *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunkta atbilstību Savienības tiesību normām ar to, ka šāds tiesiskais regulējums esot nepieciešams, lai Direktīvas 2004/38 noteikumiem nezustu jēga. Acīmredzami tas ir atsaucies uz šīs direktīvas 10. apsvērumu, kurā noteikts, ka direktīvas mērķis ir novērst pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, tātad tās mērķis ir saglabāt sociālā nodrošinājuma sistēmas finanšu līdzsvaru (skat. spriedumus, 2016. gada 25. februāris, *Garcia-Nieto*, C-299/14, EU:C:2016:114, 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, un 2014. gada 11. novembris, *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358). Šajā ziņā Vācijas likumdevējs acīmredzami ir pieņēmis, ka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā noteiktais ierobežojums ir piemērojams vismaz pēc analogijas, ja pabalstu saņemt tiesīgās personas, kurām ir uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu, ir personas, kas kā nestrādājoši Savienības pilsoņi bez pietiekamiem iztikas līdzekļiem un visaptverošas veselības apdrošināšanas seguma nevar atsaukties uz uzturēšanās tiesībām atbilstoši Direktīvai 2004/38 vai var atsaukties tikai uz uzturēšanās tiesībām darba meklēšanas nolūkā.
- 23 Arī valsts tiesu judikatūrā pastāv uzskats, ka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkts neaprobežojoties ar Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkta piemērošanas jomu. Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā esot paredzēta atkāpe no LESD 18. pantā noteiktā vienlīdzīgas attieksmes principa, kas Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktā ir tikai konkrētāk formulēts (skat. spriedumu, 2013. gada 21. februāris, N, C-46/12, EU:C:2013:97). Tādējādi Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā esot noteikta atkāpe no LESD 18. pantā paredzētā nediskriminācijas principa attiecībā uz sociālās palīdzības sistēmas izmantošanu uzņēmējā dalībvalstī, pat ja Savienības pilsonim ir patstāvīgas uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu. No Tiesas judikatūras (spriedumi, 2016. gada 25. februāris, *Garcia-Nieto*, C-299/14, EU:C:2016:114, 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, un 2014. gada 11. novembris, *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358) pietiekami skaidri izrietot, ka Tiesa diskriminācijas aizlieguma piemērošanu saista ar uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Direktīvu 2004/38 un citas uzturēšanās tiesības attiecībā uz vienlīdzību attieksmē pret Savienības pilsoni un uzņēmējas dalībvalsts valstspiederīgo sociālo pabalstu jomā uztver kā nebūtiskas. No Tiesas 2015. gada 15. septembra sprieduma lietā *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597) neesot iespējams secināt, ka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta piemērošanas jomā ietilpst tikai uz situācijas, kuras noteiktas vienīgi Direktīvā 2004/38. Šajā spriedumā Tiesa neesot ņēmusi vērā ģenerālvokāta secinājumos minēto prasību ievērot ģimenes apstākļus, proti, uzturēšanās tiesības atbilstoši Regulas Nr. 492/2011 10. pantam. Tomēr Tiesai neesot aizliegts sniegt iesniedzējtiesai visu ar Savienības tiesību interpretāciju saistīto informāciju, kas tai var būt noderīga lietas atrisināšanai, neatkarīgi no tā, vai iesniedzējtiesa to savā jautājumā ir tieši minējusi (skat. spriedumu, 2018. gada 12. jūlijs, *Banger*, C-89/17, EU:2018:570). Spriedumā *Alimanovic* Tiesa esot apstiprinājusi, ka Savienības pilsoņu, kuriem saskaņā ar Direktīvu 2004/38 ir tikai uzturēšanās tiesības darba meklēšanas nolūkā atbilstoši Direktīvas 2004/38 14. panta 4. punkta

- b) apakšpunktam, izslēgšana no sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju loka atbilst Savienības tiesību normām, nenorādot, ka attiecībā uz agrāko prasītāju uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu, diskriminācija, piešķirot noteiktus sociālās palīdzības pabalstus saskaņā ar Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktu, neesot attaisnojama. Tā neesot pievērsusies uzturēšanās tiesību izskatīšanai, kas prasītājam izrietēja no fakta, ka viņas bērni apmeklēja skolu Vācijā saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu.
- 24 Tomēr valsts tiesu judikatūrā, arī atsaucoties uz 2015. gada 15. septembra sprieduma pamatojumu lietā *Alimanovic* (C-67/14, EU:C:2015:597), pastāv uzskats, ka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta ierobežojums tomēr varot pamatot to personu izslēgšanu no sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju loka, kuru uzturēšanās tiesības izriet no šīs direktīvas. Taču Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta piemērošanas joma nevarot tikt attiecināta uz personām, kurām ir patstāvīgas uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulu Nr. 492/2011. Likumdevējs Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā nerodot apstiprinājumu tam, ka Savienības pilsoņiem, kuriem ir uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu, jāizslēdz tiesība saņemt sociālās priekšrocības šīs Regulas 7. panta 2. punkta izpratnē, pat ja tie ir sociālās palīdzības pabalsti Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta nozīmē. Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā noteiktais ierobežojums saskaņā ar tā formulējumu “atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem” un tā kontekstu esot piemērojams 1. punktā noteiktajam vienlīdzīgas attieksmes principam. Tas attiecoties uz Savienības pilsoņiem, kuru uzturēšanās tiesības izriet “pamatojoties uz šo direktīvu”, “ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos”. Vienlīdzīgas attieksmes princips saskaņā ar Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkta pirmo teikumu, kā arī tā attiecināšana uz Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkta otrajā teikumā noteikto personu grupu tādējādi nosakot, ka uzturēšanās tiesības jau izriet no pašas direktīvas. Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punkta pirmais teikums neesot piemērojams Savienības pilsoņiem, kuriem ir no Direktīvā 2004/38 reglamentētajām uzturēšanās tiesībām neatkarīgas, primāras un patstāvīgas uzturēšanās tiesības, kā piemēram, uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. punktu.
- 25 Iesniedzējtiesa pārstāv šo iepriekš atspoguļoto pieeju. Uzturēšanās tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu neietilpst Direktīvas 2004/38 noteikumu piemērošanas jomā. Saskaņā ar tiesas judikatūru vienreiz iegūtas bērnu vai vecāku (kuram ir aizgādības tiesības vai kura faktiskajā aizgādībā bērns atrodas) tiesības uz izglītību un uzturēšanās tiesības turpina pastāvēt neatkarīgi no Direktīvā 2004/38 ietvertajiem nosacījumiem par pietiekamu iztikas līdzekļu un visaptveroša veselības apdrošināšanas seguma esamību un ir autonomi piemērojamas attiecībā uz Savienības tiesību normām, kas reglamentē uzturēšanās tiesību īstenošanas nosacījumus citā dalībvalstī. Tiesa no Direktīvas 2004/38 rašanās vēstures un satura ir secinājusi, ka Regulas Nr. 1612/68 12. panta piemērošanas jomu, tā kā šis iepriekš spēkā esošais noteikums ir identisks Regulas Nr. 492/2011 10. pantam, tieši nebūtu jāierobežo ar Direktīvu 2004/38 (spriedumi, 2010. gada 23. februāris, *Ibrahim* un *Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, un *Teixeira* C-480/08, EU:C:2010:83).

- 26 Tiesa arī ir noraidījusi, ka Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā ietvertais ierobežojums saistībā ar studiju pabalstiem būtu attiecināms uz vienlīdzīgas attieksmes principu, kas izriet no Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta un 10. panta (spriedums, 2016. gada 14. decembris, *Bragança Linares Verruga u. c.*, C-238/15, EU:C:2016:949). Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas attiecas arī uz sociālās palīdzības pabalstiem, kas noteikti Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā, ja tie veido “sociālu priekšrocību” Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē, pat ja šie sociālās palīdzības pabalsti nav tieši saistīti ar mācībām. Savienības likumdevējs, 2011. gadā pieņemot Regulu Nr. 492/2011, neuzskatīja par vajadzīgu, salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu, ierobežot vienlīdzīgas attieksmes principu, kas izriet no Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta un 10. panta. Tādējādi tas nereaģēja uz pirms gada pasludināto Tiesas spriedumu, saskaņā ar kuru vecākam, kuram ir aizgādības tiesības par bērnu, kas atrodas apmācībā, izriet atvasinātas uzturēšanās tiesības, pat ja pašam vecākam nepastāv uzturēšanās tiesības pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 noteikumiem (spriedumi, 2010. gada 23. februāris, *Ibrahim un Secretary of State for the Home Department*, C-310/08, EU:C:2010:80, un *Teixeira* C-480/08, EU:C:2010:83).

Par otro jautājumu

- 27 Ikviens Savienības pilsonis var atsaukties uz LESD 18. pantā noteikto diskriminācijas aizliegumu valstspiederības dēļ visās situācijās, uz kurām attiecas Savienības tiesību piemērošana *ratione materiae*. Šie gadījumi ietver ar LESD 20. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un 21. pantu piešķirto brīvību pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu. Diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegums dēļ attiecībā uz sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanas jomu ir precizēts Regulas Nr. 883/2004 4. pantā. Ja šajā regulā nav noteikts citādi, personām, uz ko attiecas šī regula, pienākas tādi paši pabalsti un ir tādi paši pienākumi kā tie, ko kādas dalībvalsts tiesību akti paredz tās valstspiederīgajiem. Regulas Nr. 883/2004 panta 4. punktā ir aizliegta jebkāda diskriminācija valstspiederības dēļ un paredzēta vienlīdzīga attieksme starp Savienības pilsoņiem ar ārvalstu pilsonību un saviem pilsoņiem.
- 28 Prasītājs ietilpst Regulas Nr. 883/2004 *ratione personae* un *ratione materiae* piemērošanas jomā. Viņš ir Savienības pilsonis (Regulas Nr. 883/2004 2. panta 1. punkts), kas kā kādas dalībvalsts (Polija) valstspiederīgais, dzīvo citā dalībvalstī (Vācija). Strīdīgajā laikposmā, viņš bija iekļauts, pamatojoties uz tiesībām saņemt bērnu pabalstus, ģimenes pabalstu sistēmā Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta j) apakšpunkta izpratnē (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 14. jūnijs, Komisija/Apvienotā Karaliste, C-308/14, EU:C:2016:436) un, pamatojoties uz līdz 2017. gada 23. oktobrim saņemto bezdarbnieka pabalstu, sociālā nodrošinājuma sistēmā bezdarba gadījumā šīs Regulas 3. panta 1. punkta h) apakšpunkta izpratnē.
- 29 Pamata nodrošinājuma pabalsti atbilstoši *SGB II* ir īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 3. punkta un 70. panta 2. punkta

izpratnē, uz kuriem attiecas šīs Regulas 4. pantā noteiktais vienlīdzīgas attieksmes princips (spriedums, 2014. gada 20. maijs, *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358).

- 30 Regulā Nr. 883/2004 nav paredzēts, ka tās 4. pantā noteiktajam vienlīdzības principam būtu ierobežojums atkarībā no valstspiederības. Taču izslēgšana no pabalstu saņēmēju loka saskaņā ar *SGB II* 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. daļas c) apakšpunktu ir saistīta ar prasītāja valstspiederību – ārvalstnieci vai ārvalstnieku. Tādējādi runa ir par netiešu diskrimināciju. Tomēr sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršanu ekonomiski neaktīviem Savienības pilsoņiem var saistīt ar uzturēšanās likumību (spriedums, 2016. gada 14. jūnijs, Komisija/Apvienotā Karaliste C-308/14, EU:C:2016:436). Taču tas neliedz prasītājam viņa tiesības. Viņš Vācijā uzturas likumīgi, proti, pamatojoties uz viņa atvasinātajām uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 10. pantu.
- 31 Valsts tiesu judikatūrā pastāv pretrunas, vai diskriminācijas aizliegums saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 4. pantu tiek ierobežots ar Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktu, ja pabalstu saņemt tiesīgajam Savienības pilsonim ir no Direktīvas 2004/38 neatkarīgas uzturēšanās tiesības atbilstoši Regulas Nr. 492/2011 10. pantam. Atsauce uz 1. b) jautājuma apsvērumiem.